

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příprava na vyučování Zeměpisu s cíli v oblastech OSV a čtenářství

Název učební jednotky (téma)	Brazílie – tropický deštný les						
Stručná anotace učební jednotky	<p>Cílem učební jednotky je seznámit se s informacemi o Brazílii, zaměřit se na tropický deštný les a upozornit na problematiku zmenšující se plochy tropického deštného lesa. Informace o Brazílii žáci zjišťují formou skupinové práce. Dále se zdokonalují v prezentaci zjištěných informací.</p>						
Nutné předpoklady (Již osvojené znalosti a dovednosti žáků, které umožní, aby jednotka efektivně směřovala ke svým cílům).	<ul style="list-style-type: none"> • Žáci umí spolupracovat ve skupinách. • Žáci umí vyhledávat informace v různých mapách. • Žáci umí zpracovávat poznatky získané čtením textů, vyvozovat závěry. 						
Časový rozsah učební jednotky	90 minut (možno rozdělit na 2x 45 minut)						
Věk žáků (ročník)	7. ročník						
Zařazená průřezová témata (včetně čtenářství)	OSV	MKV	MV	VMEGS	VDO	EV	Čtenářství
	Ano						Ano

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

<p>Vyučovací obor(y)</p>	<p>Zeměpis</p>
<p>Dlouhodobé cíle (Klíčové kompetence, části profilu absolventa, části výchovné a vzdělávací strategie školy)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Žák zdokonaluje svou schopnost spolupracovat. • Žák řeší problémy. • Žák se orientuje v literatuře, v mapě.
<p>Cíle jednotlivých průřezových témat a čtenářství, které chci v dané učební jednotce naplnit</p>	<p>OSV</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák zhodnotí svůj přínos pro výsledek skupinové práce. <p>Čtenářství</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák si vyzkouší vybrat z textu hlavní informace a tento svůj výběr zdůvodní.
<p>Cíle učební jednotky</p>	<p>Zeměpis</p> <p>RVP:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států. <p>Školní výstupy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák vyhledává informace v atlase. • Žák popíše zeměpisný povrch Ameriky. • Žák uvede základní údaje o Brazílii. • Žák ovládá znalosti o tropickém deštném lese (prostředí pro

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	<p>organismy, kácení deštného lesa, příjem oxidu uhličitého při fotosyntéze).</p>
<p>Hodnocení</p> <p>(Z čeho učitel i žáci poznají, že bylo dosaženo cílů a jak to učitel i žáci budou hodnotit)</p>	<p>Učitel dává žákům popisné zpětné vazby k:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientaci v různých mapách; • doplnění závěrečného pracovního listu. <p>Učitel vyzve žáky k sebehodnocení v oblasti OSV a čtenářství, se kterými se zde pracuje. Podrobně viz popis hodiny.</p>
<p>Popis učební jednotky</p>	<p>1. Uvítání a seznámení s tématem hodiny</p> <p>2. Motivace</p> <p>Ukázka filmu tropický deštný les Jižní Ameriky (Videoukázka 1)</p> <p>3. Opakování pojmů zeměpisného povrchu Ameriky</p> <p>4. Skupinová práce</p> <p>Rozdělíme žáky do 3–5členných skupin a rozdáme jim pracovní list (Příloha A). Žáci zjišťují informace o Brazílii v níže jmenovaných učebnicích a v atlase.</p> <p>5. Reflexe skupinové práce</p> <p>Cílem v oblasti spolupráce je zde „Žáci zhodnotí svůj přínos pro výsledek skupinové práce“.</p> <p>K tomuto cíli můžeme směřovat například následujícími otázkami:</p> <p>a) Ukažme si počtem zdvižených prstů, nakolik si myslíme, že jsme přispěli k výsledku skupinové práce</p> <p>b) Popište konkrétně, čím jsme v naší skupině přispěli</p>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

k výsledku skupinové práce

- c) Vadilo někomu v jeho skupině, že někdo pracuje méně nebo vůbec? Pokud ano, co jste s tím dělali? Co je možné dělat s tím, když někdo při skupinové práci pracuje méně, nebo nepracuje vůbec?

6. Prezentace

Žáci prezentují zjištěné informace. Prezentace probíhá tak, že vždy jedna skupina prezentuje svá zjištění k jednomu z bodů. Po odprezentování následují dotazy ostatních skupin. Členové ostatních skupin mohou rovněž sdělit jaké další (jiné) informace k uvedenému bodu shromáždili. Na konci prezentace každého bodu jeden ze žáků prezentující skupiny shrne hlavní informace, které k danému bodu padly. Tyto informace si mohou žáci zapsat do sešitů.

7. Práce s textem

Žáci dostanou do 4 skupin text (Příloha B). Cílem práce s textem je vybrat z něj dvě hlavní informace, se kterými skupina seznámí členy ostatních skupin.

Cílem v oblasti čtenářství je zde: „*Žáci si vyzkouší vybrat z textu hlavní informace a tento svůj výběr zdůvodní.*“

K tomuto cíli můžeme směřovat například následujícími otázkami:

- Podle čeho jste vybírali dvě nejdůležitější informace z textu?
- Co musí splňovat informace, abyste ji vybrali jako nejdůležitější?
- Jak postupujete, když máte nějaký text a chcete z něj vybrat nejdůležitější informace?

8. Práce s pracovním listem

Žáci doplňují zjištěné informace o Brazílii do připravených pracovních listů (Příloha C). Cílem práce s pracovními listy je si připomenout nově zjištěné informace.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	<p>9. Závěr</p> <p>Žáci jsou vyzváni k tomu, aby sdělili nejdůležitější informaci, kterou si z dnešní hodiny odnášejí.</p>
<p>Seznam příloh</p>	<p>Příloha A – Skupinová práce</p> <p>Příloha B – Texty pro čtyři skupiny</p> <p>Příloha C – Doplnovačka</p> <p>Videoukázka 1 – Tropický deštný les</p> <p>BIČÍK, Ivan. <i>Školní atlas dnešního světa</i>. Praha : Terra, 2001. 183 s. ISBN 80-902282-2-4.</p> <p>DEMEK, Jaromír. <i>Zeměpis 6</i>. Praha : SPN, 2007. 120 s. ISBN 978-80-7235-362-0.</p> <p>DEMEK, Jaromír; MALIŠ, Ivan. <i>Zeměpis 7</i>. Praha : SPN, 2008. 111 s. ISBN 978-80-7235-383-5.</p> <p>http://www.youtube.com/watch?v=_Sx_mzN_QqM</p>
<p>Autor lekce (realizátor učební jednotky), škola</p>	<p>Mgr. Naděžda Cempírková</p> <p>ZŠ Chrudim</p> <p>Dr. Jana Malíka 958, 537 01 Chrudim</p>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Závěrečná sebereflexe učitele
(následuje po odučení učební jednotky)

<p>Co se mi osvědčilo během vyučování (co fungovalo, mělo úspěch, z čeho jsem měl/a radost).</p>	<p>Motivace ukázkou DVD tropického deštného lesa, prezentace v powerpointu připravená ve spolupráci se žákyní, spolupráce se žáky v průběhu celé vyučovací jednotky, organizace vyučovací jednotky.</p>
<p>S jakými problémy (obtížemi) jsem se během vyučování setkal/a.</p>	<p>Časová dotace jedné vyučovací hodiny nám neumožnila dále rozvíjet prvky environmentální výchovy.</p>
<p>Co bych příště udělal/a jinak (jak bych upravil/a tuto přípravu).</p>	<p>—</p>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zadání pro skupinovou práci:

1. Brazílie (práce se Školním atlasem dnešního světa)

- Ukažte a pojmenujte sousední státy Brazílie.
- Napište lístečky s níže uvedenými názvy a připravte si jejich umístění na mapu: Amazonka, Amazonská nížina, Atlantský oceán, Brazilská vysočina, hlavní město Brasília.
- Ke každému zeměpisnému názvu připojte jednu informaci.
- Rozloha (porovnejte s ČR)
- Počet obyvatel (porovnejte s ČR)
- Hlavní město
- Státní uspořádání
- Jazyk

2. Zemědělství Brazílie: (práce s atlasem a učebnicí Zeměpis 7)

- Vyhledejte a zapište rostliny, které v Brazílii pěstují.
- Vyhledejte a zapište zvířata, která v Brazílii chovají.
- Charakterizujte podmínky pro pěstování rostlin.

3. Nerostné suroviny, průmysl, města Brazílie (práce s atlasem a učebnicí Zeměpis 7 str. 66)

- Vypište nerostné suroviny, které se na území Brazílie vyskytují nejčastěji.
- Ve které oblasti Brazílie je soustředěn průmysl?
- Ve které části Brazílie žije nejvíce obyvatel?
- Proč nelze najít ve vnitrozemí větší počet měst?

4. Tropický deštný les v Brazílii (práce s učebnicí Zeměpis 6 str. 64)

- Pročtěte si informace v učebnici Zeměpis 6 na str. 64
- Připravte několik stručných informací o tropickém deštném lese.
- Podle obrazové přílohy vypište zvířata tropického deštného lesa v Brazílii.
- Jakým způsobem jsou živočichové deštného lesa ohrožováni? (použijte učebnici Zeměpis 6 na str. 65)

5. Skleníkový efekt

- Jakým způsobem může ovlivňovat tropický deštný les skleníkový efekt?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Skupina

DŮSLEDKY KÁČENÍ PRALESŮ

Cena a důležitost tropických pralesů nemůže být jednoduše měřena ekonomickým pohledem podle toho, co produkují. Nejenže jsou jakýmsi „skladem“ různých živočišných druhů a vědeckých objevů, tropické pralesy hrají životní roli v globálním a lokálním klimatu. Důsledky ničení pralesů zahrnují:

Globální oteplování – oxid uhličitý a jiné plyny vpuštěné do atmosféry při hoření fosilních paliv a při hoření tropických pralesů zachytí teplo reflektované ze zemského povrchu a způsobí stupňové oteplení atmosféry. Toto oteplení způsobí zvýšení mořské hladiny a posunutí klimatických zon. (Nazýváno jako Greenhouse effect). Důsledky těchto změn mohou zahrnovat záplavy největších přímořských měst a naopak sucha v obilném pásu Severní Ameriky. 20% oxidu uhličitého z toho množství, co vyprodukoval člověk, se do atmosféry dostalo spalováním pralesů.

2. Skupina

DŮSLEDKY KÁČENÍ PRALESŮ

Cena a důležitost tropických pralesů nemůže být jednoduše měřena ekonomickým pohledem podle toho, co produkují. Nejenže jsou jakýmsi „skladem“ různých živočišných druhů a vědeckých objevů, tropické pralesy hrají životní roli v globálním a lokálním klimatu. Důsledky ničení pralesů zahrnují:

Ubývání živočišných druhů – ničení pralesů znamená ohrožení jednoho druhu rostliny a živočicha denně. Tato znepokojující skutečnost znamená i úbytek důležitých zdrojů potravy, lékařských a průmyslových rostlin – produktů. Komplexní vztahy mezi živočišnými druhy, zejména v globálním měřítku, nejsou dokonale objasněny, ale někteří biologové přirovnávají každý ohrožený druh jako další nýt chybějící na letadle. Každý může jednoduše předvídat, jaké bude mít důsledky ztráta příliš mnoha nýtů.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. Skupina

DŮSLEDKY KÁČENÍ PRALESŮ

Cena a důležitost tropických pralesů nemůže být jednoduše měřena ekonomickým pohledem podle toho, co produkují. Nejenže jsou jakýmsi „skladem“ různých živočišných druhů a vědeckých objevů, tropické pralesy hrají životní roli v globálním a lokálním klimatu. Důsledky ničení pralesů zahrnují:

Roztržení ekologického cyklu – na lokální úrovni regulují tropické pralesy cyklus vody jako přírodní mechanismus pro tvorbu a absorpci deštné vody. Jejich zničení znamená rozkol v cyklu, což způsobí větší extrémy v klimatických podmínkách jako je sucho a záplavy. Odlesňování také vede k erozi půdy a náplavě řek a oceánů. Náplavy mohou zničit zásobárny pitné vody a také zahubit některé mořské živočichy, např. korály.

4. Skupina

DŮSLEDKY KÁČENÍ PRALESŮ

Cena a důležitost tropických pralesů nemůže být jednoduše měřena ekonomickým pohledem podle toho, co produkují. Nejenže jsou jakýmsi „skladem“ různých živočišných druhů a vědeckých objevů, tropické pralesy hrají životní roli v globálním a lokálním klimatu. Důsledky ničení pralesů zahrnují:

Úbytek kultury lidí žijících v pralesích – odhadovaných 140 milionů lidí jsou přímo ohroženi. Jenom v Brazílii bylo v první polovině tohoto století vyhubeno 87 indiánských národů. Jsou ignorována základní lidská práva, ale často i samotná existence těchto lidí. K ohroženým kmenům patří indiáni Amazonie a Střední Ameriky, Pygmejové centrální Afriky, Penakové na Borneu, Batakové na Filipínách atd. Kmenové skupiny jsou stlačeny, musely opustit místa kvůli kácení. Jejich životní styl od lovce a sběrače se mění k farmářství, přičemž mnoho lidí žilo v pralesích bez ohrožení ekosystému po generace.

Texty jsou převzaty ze stránek uveřejněných na www.differentlife.cz

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

BRAZÍLIE

Hlavní město _____, státní uspořádání _____,
mluví _____. _____ stát Jižní Ameriky. Velkou část povrchu
tvoří _____. Žije zde mnoho živočichů
(_____, _____, _____ atd).
Rostliny rostou v _____. Vypěstují mnoho _____,
_____. Těží _____ a _____. Brazílie je velmi
_____.

Nápověda: Brasilia, zadlužený stát, ropu, kávy, cukrové třtiny, tropický deštný les,
největší, portugalsky, republika, opice, patrech, papoušci, anakonda, železnou rudu

✂ -----

BRAZÍLIE

Hlavní město _____, státní uspořádání _____,
mluví _____. _____ stát Jižní Ameriky. Velkou část povrchu
tvoří _____. Žije zde mnoho živočichů
(_____, _____, _____ atd).
Rostliny rostou v _____. Vypěstují mnoho _____,
_____. Těží _____ a _____. Brazílie je velmi
_____.

Nápověda: Brasilia, zadlužený stát, ropu, kávy, cukrové třtiny, tropický deštný les,
největší, portugalsky, republika, opice, patrech, papoušci, anakonda, železnou rudu

